

суспільства. Немало важливою умовою сучасного змісту знання є формування особистості людини у сфері професійних навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.І. Дидактика: Підручник для студентів вищих пед. навч. закл. [Текст]. К.: Либідь, 2005. 264 с.
2. Гончаренко С.У. Фундаменталізація освіти як дидактичний принцип [Текст]. *Шлях освіти*. 2008. № 1. С. 2–6.
3. Козловська І.М. Проблеми дидактичної інтеграції: теоретичні основи [Текст]. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 1998. № 5. С. 177–182.
4. Краевский В. В., Хуторской А. В. Основы обучения. Дидактика и методика: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений [Текст]. М.: Издательский центр «Академия», 2007. 352 с.
5. Ніколаєнко С. О. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. К.: Знання, 2005. 319 с.
6. <http://jml.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/download/10199/13401>

Ірина ТОЛМАЧОВА
(Харків, Україна)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УЧНІВ

Суттєва зміна підходів до організації освітнього процесу у Новій українській школі зумовлює перегляд теоретико-методичних засад здійснення фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічному ЗВО. В теорії педагогічної освіти накопичено вагомий надбання, однак реалії сьогодення вимагають переосмислення всіх складових професійно-педагогічної підготовки студентів у напрямі інноваційності.

Мета роботи – схарактеризувати досвід підготовки майбутніх учителів початкової школи до розвитку критичного мислення в учнів (на прикладі викладання навчальної дисципліни «Загальна педагогіка»).

Дану роботу здійснено в процесі професійно-педагогічної підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня «бакалавр» Харківської гуманітарно-педагогічної академії в ході вивчення розділу «Теорія освіти та навчання» навчального курсу «Загальна педагогіка».

До чинників, що зумовили важливість реалізації даного напрямку роботи відносимо: значення критичного мислення у життєдіяльності сучасної людини; важливість критичного мислення у педагогічній діяльності; необхідність формування в майбутніх фахівців у галузі початкової освіти готовності до інновацій; актуальність розвитку у молодших школярів критичного мислення як вміння, спільного для всіх ключових компетентностей.

Зміст курсу «Загальна педагогіка» нами було доповнено темами: «Компетентнісний підхід у сучасній початковій освіті», «Характеристика критичного мислення», «Стратегії розвитку критичного мислення». Мета роботи – підготувати майбутніх фахівців до розвитку критичного мислення в молодших школярів. Завдання роботи зі студентами: сприяти становленню у майбутніх учителів початкової школи ціннісного ставлення до вирішення професійного завдання розвитку критичного мислення в учнів; надати педагогічну характеристику критичного мислення; схарактеризувати сукупність методів критичного мислення; забезпечити досвід використання методів критичного мислення в процесі професійно-педагогічної підготовки тощо. На нашу думку, такий підхід свідчить про реалізацію принципу повноти конструювання навчального змісту.

Науковість навчального змісту було забезпечено через аналіз та використання документів про освіту: Концепції «Нова українська школа», Професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». Крім того, було враховано результати сучасних наукових розвідок щодо здійснення професійної педагогічної освіти й суті критичного мислення та методичні рекомендації для вчителів початкової школи щодо розвитку критичного мислення в учнів Нової української школи.

На лекційних заняттях із «Загальної педагогіки» майбутні вчителі ознайомилися з поняттями: «ключові компетентності», «критичне мислення», «таксономія Блума», «стратегії розвитку критичного мислення», «мозкова атака», «асоціативний куцц», «кубування», «стратегія «Знаємо – Хотемо знати – Дізналися» та ін. Зокрема студенти з'ясували мету використання певного методу критичного мислення, його характеристику, функції, переваги та обмеження впровадження.

Задля набуття досвіду роботи з даними методами в ході практичних занять майбутні фахівці знайомилися з прикладами успішного використання даних інструментів учителями в освітньому процесі, аналізували дидактичні можливості певного методу критичного мислення на різних етапах організації навчальної діяльності, визначали критерії результативності даної роботи (у вимірах компетентнісного та діяльнісного підходів), розробляли та аналізували ситуації використання певного методу. Це сприяло реалізації принципу практичності навчального змісту.

Важливо відзначити, що для успішного оволодіння даною темою в ході лекцій, семінарських та практичних занять, позааудиторної роботи студентам було запропоновано користуватися сукупністю методів критичного мислення (наприклад, проведення мозкової атаки «Компетентнісний підхід у початковій освіті», складання опорної схеми «Критичне мислення», написання синквейну «Стратегія «Кубування», складання таблиці «Знаємо – Хотемо знати – Дізналися» на тему «Таксономія Блума», читання «Порад для вчителя щодо розвитку критичного мислення» з використанням ІНСЕРТУ тощо). При цьому було реалізовано принципи наочності та конвертованості навчального змісту.

Задля реалізації принципу системності та цілісності навчального змісту після проведення пробних уроків (педагогічна практика «Пробні уроки та заняття в школі», 6 семестр) майбутні фахівці здійснювали самоаналіз якості оволодіння певним методом (за колективно розробленими критеріями). Нами було організовано й подальше використання студентами знань та вмінь щодо певного методу критичного мислення в процесі ознайомлення з іншими темами курсу (наприклад, «Організація освітнього середовища», «Інтеграція: діяльнісний та тематичний підходи»).

Забезпеченню інноваційної значущості та розвивального потенціалу методів критичного мислення сприяло й партнерство викладача та студентів як підґрунтя емоційно насичених та змістовних взаємовідносин.

Отже, цілеспрямована реалізація запропонованих підходів сприяє становленню у майбутніх учителів початкової школи ціннісного ставлення до вирішення професійного завдання розвитку критичного мислення в учнів, позитивно впливає на успішне оволодіння студентами відповідною системою знань, набуття ними досвіду використання методів критичного мислення в процесі загально-професійної підготовки, формування професійно-значущих якостей, підтримку механізму самоосвіти.

Перспективу подальших наукових розвідок у цьому напрямі можуть становити педагогічні дослідження з метою комплексної розробки методичних аспектів формування в студентів відповідної компетентності на міжпредметній основі.